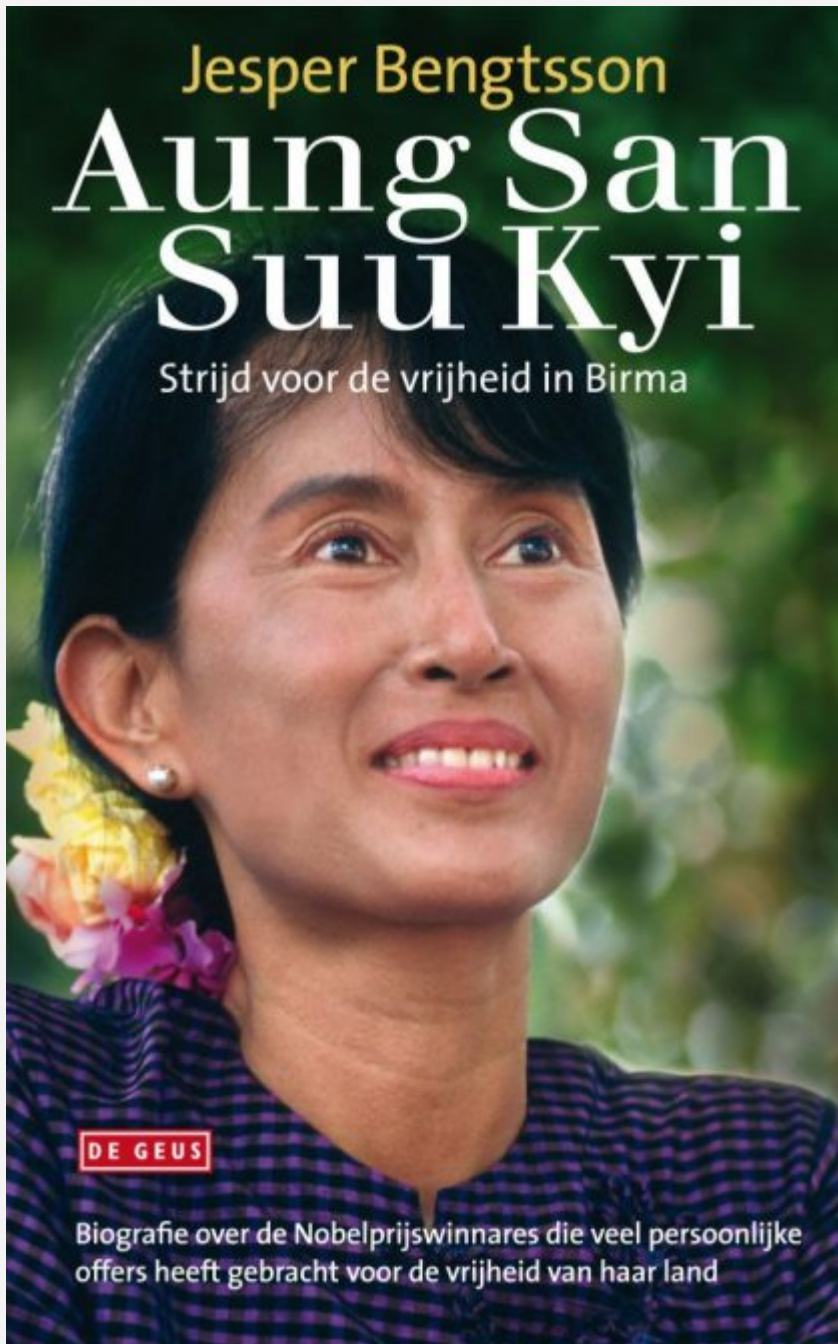

'Aung San Suu Kyi; strijd voor de vrijheid in Birma' door Jesper Bengtsson

'Wordt Birma' s Mandela ooit president?', kopte de NRC op 28 april 2014.'

Aung San Suu Kyi maakt geen geheim van haar ambities. Haar National League for Democracy moet de verkiezingen volgend jaar winnen en zij wil president worden. 2015 moet haar Mandela-moment worden, de voltooiing van een strijd die zij 27 jaar voerde. Birmezen willen het, getuige de eindeloze foto' s van haar in hun huizen. De internationale gemeenschap wil het, gezien de meer dan zestig prijzen en veertig eredoctoraten die op haar naam staan. Alleen de generaals die nog steeds de dienst uitmaken in Birma willen het vooralsnog niet.'

In 2011 zijn twee biografieën van Aung San Suu Kyi verschenen: *Aung San Suu Kyi, biografie*, door Peter Popham; en *Aung San Suu Kyi, strijd voor de vrijheid*', van de hand van Jesper Bengtsson. Beide auteurs zijn experts op het gebied van de politieke situatie in Birma. Over de laatste biografie gaat het hier.

Het boek begint met de weergave van een recent interview. Het was niet eenvoudig om Aung San Suu Kyi te spreken te krijgen, maar uiteindelijk lukte het Bengtsson. Hij vraagt haar naar haar energieke en goedgehumeurde uitstraling. 'Zo verwonderlijk is dat niet', zegt ze met een ironische glinstering in haar ogen. 'De militairen hebben mij zeven jaar laten uitrusten, dus nu heb ik volop energie voor mijn werk.' (...) 'Ik heb me altijd vrij gevoeld', zegt ze. 'Ik heb altijd kunnen zeggen en denken wat ik wil. Als mijn advocaten me kwamen opzoeken kon ik letterlijk alles met ze bespreken.' Ze ziet de sceptische uitdrukking op het gezicht van Bengtsson, en vervolgt: 'Zoals ik het zie zijn er twee niveaus van vrijheid. Het eerste niveau heeft betrekking op je eigen manier van denken. Als je je vrij voelt, ben je vrij. Als je anderen de gelegenheid

geeft jouw gedachten en gevoelens te bepalen dan krijgen die steeds meer macht over je. Het tweede niveau heeft betrekking op je omgeving. Is de samenleving waarin je leeft vrij? Het antwoord op die vraag is in mijn geval beslist nee. Birma is geen land waar mensen vrij kunnen leven.'

Om mij onduidelijke redenen komt Suu Kyi' s jeugd pas in hoofdstuk zeven aan de orde, hetgeen het al lezend volgen van Suu Kyi als persoon bemoeilijkt. Over de gehele linie legt Bengtsson het accent duidelijk op haar politieke betekenis voor Birma. Wel beschreven wordt hoe haar gezin herhaaldelijk wordt gesplitst. Michael Aris en de kinderen in Oxford en Suu Kyi in Birma, omdat ze waarschijnlijk het land niet meer ingelaten zou worden, als ze zou vertrekken.

Het gaat over de betekenis van haar vader, generaal Aung San, die 'een einde had kunnen maken aan de verdeeldheid' van het land, waar etnische minderheden tegen de junta streden en voor behoud van de eigen taal en tradities. Over de offers die ook hij had gebracht en zijn nalatenschap. Over de verzetsbeweging en de vreedzame massademonstraties met honderden doden tot gevolg. Over haar steeds weer verlengde huisarrest. Over vele onderhandelingen met het regime die toch weer afketsten, en de moordaanslag op haar. Stuk voor stuk belangrijke elementen, maar ik vond de beschrijving daarvan hier en daar toch wat droog en vlak .

Vergeleken met die andere biografie, die door Popham, is die van Bengtsson de beknopte, een portret van Aung San Suu Kyi als politieke figuur, maar zonder een complex beeld te geven van haar persoon. Popham daarentegen lijkt over meer gegevens te beschikken, interpreteert die ook meer; kortom biedt wat meer (details), maar vraagt ook meer van de lezer. Dat neemt niet weg dat ook Bengtsson's biografie met veel kennis van zaken is geschreven en dat soms op indringende wijze. Zijn boek bevat eveneens mooie citaten uit de boeken die Aung San Suu Kyi zelf schreef. Zo staat voorin het boek het volgende fragment:

"Het grootste offer dat ik bracht was als moeder afstand te doen van mijn zonen, maar ik wist dat er mensen waren die veel meer hadden moeten opgeven. Het spreekt voor zich dat ik die keuze niet lichtvaardig heb gemaakt, en toch heb ik het besluit zonder voorbehoud of twijfel genomen. Niettemin wou ik dat ik er voor mijn kinderen had kunnen zijn, al die jaren. Ik had zo veel liever samen met hen geleefd."

Uitgeverij De Geus, 2012

Pagina's 296

Vertaald uit het Zweeds door Ceciel Verheij (*En Kamp For Frihet, Aung San Suu Kyi*)

ISBN 978 9044 519 839

Recensie door Maud Hollants, mei 2014

Augustus (openings)nieuwsbrief

Beste leensters en andere belangstellenden,

Vrouwen op de Olympische Spelen

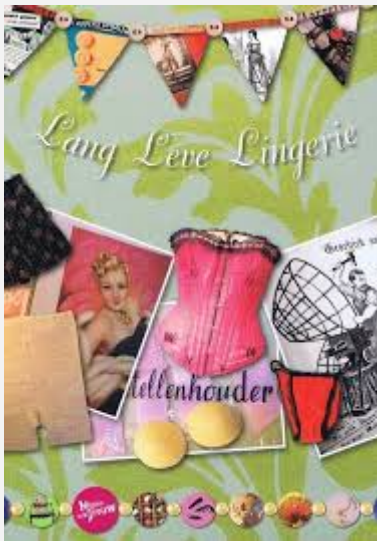
London lijkt sinds dit weekend even het middelpunt van de (sport)wereld. 2012 wordt het eerste jaar in de Olympische geschiedenis dat alle deelnemende landen ook vertegenwoordigd worden door een of meerdere vrouwen. In de afgelopen maanden hebben Qatar, Brunei en tenslotte Saoedi-Arabië aangekondigd om te stoppen met hun traditie alleen mannen af te vaardigen. De Arabieren hebben iedereen tot het laatste moment in onzekerheid gelaten over hun besluit en een aantal voorwaarden gesteld, wat betreft kleding, toestemming van en vergezeld worden door een verwante en geen contact met mannelijke sporters. De werkelijkheid van de rechten van vrouwen lijkt ook hier misschien mooier dan hij is. De motieven van de betreffende landen om hun beleid te wijzigen hebben andere

achtergronden: het 'in huis kunnen halen' van de organisatie van de Spelen, de dreiging om als land uitgesloten worden van deelname e.d.

Een en ander staat nog ver af van de benadering die *Martha Nussbaum* beschrijft in haar onlangs in Nederlandse vertaling uitgebrachte ***Mogelijkheden scheppen***. In haar studie betoogt ze dat het heersende denken een ontwikkelingsbeleid heeft opgeleverd waarin nauwelijks aandacht is voor elementaire menselijke behoeften als waardigheid en zelfrespect. Martha Nussbaum ontwikkelde samen met o.a. Amartya Sen (Nobelprijswinnaar) een alternatief model waarmee de stand van de menselijke ontwikkeling kan worden bepaald, en toegespitst op vrouwen uitgaan van de eenvoudige vragen: ‘wat kan elke vrouw doen en zijn? Welke reële mogelijkheden staan voor haar open? Welke minimale voorwaarden moet een overheid scheppen voor een menswaardige ontwikkeling?’ En dan gaat het natuurlijk om veel meer dan mogen meedoen aan de Olympische Spelen

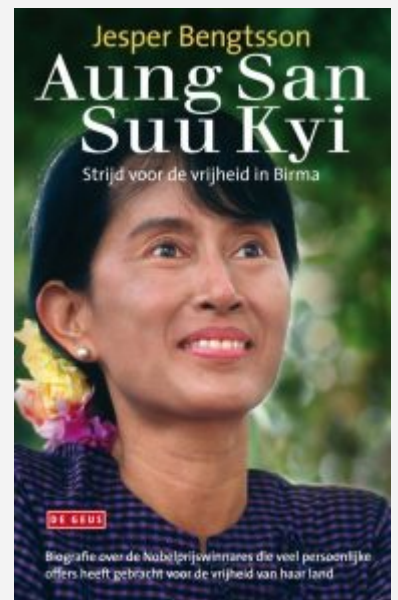

Over de Olympische geschiedenis: het gebruikelijke verhaal is dat de originele Griekse Olympische Spelen (776 vC tot 393nC) werden opgedragen aan de Olympische goden Zeus en Hera en dat alleen mannen mochten meedoen. Getrouwde vrouwen mochten zelfs niet in het publiek zitten, maagden en prostituees wel. Deze geschiedschrijving gaat uit van de patriarchale Griekse mythen. Maar er zijn ook andere verhalen. Robert Graves schrijft in zijn boek *Griekse Mythen* dat de Olympische Spelen al veel ouder zijn en hun oorsprong hadden in een wedloop waarbij de meisjes streden om het voorrecht de priesteres van de maangodin Hera te worden. En dat aangezien deze gebeurtenis plaats vond in de maand ‘Parthenois’ (= ‘van de maagd’) de wedloop waarschijnlijk jaarlijks werd gehouden. Later, toen de ‘Heraea Spelen’ om de vier jaar werden gehouden, kwam elke keer een college van 16 vrouwen bijeen die een jurk voor Hera weefden en mogelijk om de beurt assistente waren van de hogepriesteres.

Toen Pierre de Coubertin in 1896 de Spelen nieuw leven in blies wilde hij niet dat vrouwen zouden deelnemen. Na veel heftige discussies mochten in 1900 vrouwen meedoen aan zeilen, tennis en golf. Het heeft lang geduurd voordat de meeste sporten ook werden opengesteld voor vrouwen (London 1948: 5). Nederlanders hebben dit jaar het meeste vertrouwen in de vrouwelijke sporters als het gaat om medailles winnen. En dat lijkt voorlopig terecht.

Bij het rond zoeken op internet vond ik een bevestiging van vrouwelijke atleten in de oudheid op de site van het ***museum van de vrouw*** in Echt (L). Tijdens een interview over de tentoonstelling ‘Lang leve lingerie’ wordt verteld dat de eerste gevonden beha dateert uit 2500 vC, die gedragen werd door Griekse (en Romeinse) atletes. De tentoonstelling, waarin lingerie zich vanaf 1850 heeft ontwikkeld, duurt tot 31 december.

Bij uitgeverij de Geus is, vertaald uit het Zweeds, een biografie uitgebracht over **Aung San Suu Kyi: strijd voor de vrijheid in Birma**. Vorige maand bezocht Aung San Suu Kyi voor het eerst sinds 24 jaar Europa. In 1991 had zij de Nobelprijs voor de Vrede gewonnen. Zij kon die destijds niet zelf komen ophalen omdat ze onder huisarrest was geplaatst door de Birmese militaire junta. Later durfde ze het land niet uit uit angst dat ze niet meer terug zou mogen keren. Nu ze in april gekozen was in het Myanmarese parlement durfde ze het aan en heeft verschillende landen bezocht. Schrijver *Jesper Bengtsson* schildert “‘een geloof-waardig portret’ van deze moedige unieke vrouw. Hij sprak na haar vrijlating lang en intensief met haar. Wat maakt dat zij zoveel van haar persoonlijk leven heeft opgeofferd voor haar land?

Ook vertaald, voor het eerst in het Nederlands, is de roman waarmee *Christa Wolf* (Duitsland/DDR 1929) in 1963 doorbrak, **De gedeelde hemel**. Het is de geschiedenis van 2 Oostduitse geliefden begin 60-er jaren. Naarmate de idealistische, maar ook kritische Rita steeds meer betrokken raakt bij de arbeiders in de fabriek, wordt de verbitterde Manfred steeds cynischer en gedesillusioneerd over zijn perspectieven in Oost-Duitsland. Hun relatie begint barsten te vertonen. Christa Wolf, eind vorig jaar overleden, schrijft hier al op karakteristieke wijze over controversiële thema's in die tijd. Haar laatste boek, “*Stad der Engelen of The Overcoat van Dr Freud*” is vlak voor haar overlijden uitgekomen en heel verschillend ontvangen. Haar eigen geschiedenis met de Stasi, waar ze een aantal jaar voor heeft gewerkt, vormt de basis voor de roman. Een moedige afrekening met haar geschiedenis? Of een ongeloofwaardige zelfanalyse?

Bijzondere onlangs uitgebrachte boeken

- **Het begon met een ster** van *Helga Weiss*, een Tsjechische kunstenares (1929). Ze documenteerde haar leven in concentratiekampen in tekeningen en een dagboek. Een interview met haar in de VPRO – gids nr 24 (juni 2012).
- **Laat de honden waken** van de Canadese *Madelein Thien* (1974). Een aangrijpende, niet sentimentele roman over een Cambodjaanse immigrante die haar man en kind verlaat gekweld schuldgevoel m.b.t. haar verleden waarin haar familie allerlei verschrikkingen niet overleeft en zij wel.
- **Papieren kind** van *Randy Susan Meyers*, een verhaal over 3 vrouwen die een band hebben met en houden van hetzelfde kind, vanuit heel verschillende perspectieven.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten

- In samenwerking met de tot 7 oktober verlengde tentoonstelling **Vrouwen voor het voetlicht** in het Catharijneconvent wordt er stadswandeling aangeboden met bezoek aan het museum, waarbij wordt kennisgemaakt met bijzondere vrouwen uit de Utrechtse geschiedenis. Data: 11 augustus, 15 september en 6 oktober. Zie ook: www.catharijneconvent.nl

- Zondag 5 augustus vindt de 2e dag van festival **In vervoering** plaats in park Lepelenburg. Het festival heeft de bedoeling muziek, theater, kunst en literatuur naar de mensen te brengen. Aanvankelijk letterlijk met een paardenwagen als podium of om publiek te vervoeren naar verrassingsoptredens op bijzondere locaties. Dit jaar zijn er diverse muzikale optredens, o.a. van Aafke Romeijn en Laura Arkana. En daarnaast verschillende andere (literaire) acts. Annet Bremen vervoert je per bootje langs de kunstroute en zal eigen poëzie voordragen. Met schrijfster Maaïke Bergstra en regisseuse Karlijn Kistemaker kan je meefietsen op de teksttandem en verhalen vertellen/horen. Desiree van Haaren zal zich vanuit de lucht storten voor een hilarische monoloog ‘Cupido’. Jente de Jong zal in haar monoloog ‘Tets met liefde’ een vrouw laten zien die probeert de controle en zichzelf terug te vinden als haar man haar heeft verlaten. Een handjevol talentvolle jonge schrijvers en dichters, waaronder *Ellen Deckwitz*, *Eva Meijer* en *Sterre van Rossem* zullen je per bakfiets vanuit het centrum vervoeren naar Lepelenburg en tijdens de rit voordragen uit eigen werk. Zie ook www.in-vervoering.nl
- In Heerde (Veluwe) is tot half september bij galerie en beeldentuin de Queeste de expositie ‘*Vele vrouwen maken een*

mooie zomer'. Dus als je dat tot nu toe niet is gelukt...

Bibliotheek-nieuws

In september begint het vervolg van de vrouwenleesgroep met oude en nieuwe deelnemers. Met als leidraad 'herinnering en heden' worden 8 actuele, door vrouwen geschreven, romans gelezen die vanuit vrouwelijke perspectief terugblikken op belangrijke gebeurtenissen van de afgelopen eeuw en/of reageren op vragen, problemen of trauma's van onze moderne samenleving. Vragen die besproken zullen worden; hoe gaan we in het heden en in de toekomst om met ons verleden? Wat is voorbij en wat is ervoor in de plaats gekomen? Hoe krijgen de verschillende thema's literair gestalte binnen het verhaal?

Er zijn een **vijftiental nieuw ontvangen boeken**. Dus weer ruim keus om te lezen en/of te recenseren.

Fictie-boeken zijn: *De ochtend valt* van Manon Uphoff, *De lichte dagen* van ZsuZsa Bánk, *Villa Triste* van Lucretia Grindle, *De watermeesters* van Danielle Hermans, *Kauwgomkind* van Doeschka Meijsing, *Vossenblond* van Rascha Peper, *Vinexvrouwen* van Naima El Bezaz, *Liefde heeft geen hersens* van Mensje van Keulen, *Bij de dromers van dromen* van Anne Wesseling, *Met muis* van Frederique Schut, *De inzending* van Amy Waldman, *Al wat ik ben* van Anna Funder, *Nacht over Westwoud* van Wanda Reisel.

Non-fictie boeken: *Anna Boom* van Judith Koelemeijer, *Vrouwelijke filosofen. Een historisch overzicht* van Carolien Ceton, *Ons kamp* van Marja Vuijsje.

Binnenkort publiceren we hier op de site een aantal nieuwe recensies: van 3 recent verschenen boeken en van 3 klassiekers.

De leenbijdrage voor 2012 is vastgesteld op € 25,- (vanaf juli € 15,-). Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op ING banknr 9266995 ten name van Stichting Es Scent o.v.v naam en 'leenbijdrage 2012'. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 0,50 per boek.

Deze maand midden in de rustige zomer dus niet op woensdag open, maar naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 30 juli 2012